

MITOVI, ČUDOVIŠTA
I BOGOVI U
STAROJ
GRČKOJ

NAPISAO
DŽEJMS DEJVIS

mala laguna

HAJMO

ŠTA SU GRČKI MITOVI?

8

POSTANAK SVETA

10

LIPOZNAJ GRČKE BOGOVE

12

PANDORINA KUTIJA

14

KAKO SU GRČKI MITOVI OBJAŠŃAVALI SVET

20

TEZEJ I MINOTAUR

22

HIRONOVA GALERIJA HEROJA I HEROINA

28

PERSEJ I MEDUZA

30

PO RĚDU

MITSKA BIČA I STRAŠNA ČUDOVIŠTA

36

ORFEJ I EURIDIKA

38

PUTOVANJE KROZ PODZEMNI SVĚT

44

TROJANSKI KONJ

46

MOJRE I SUDBINA

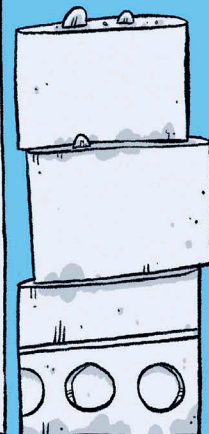
52

DVANAEST HERAKLOVIH PODVIGA

54

MITSKA MAPA STARE GRČKE

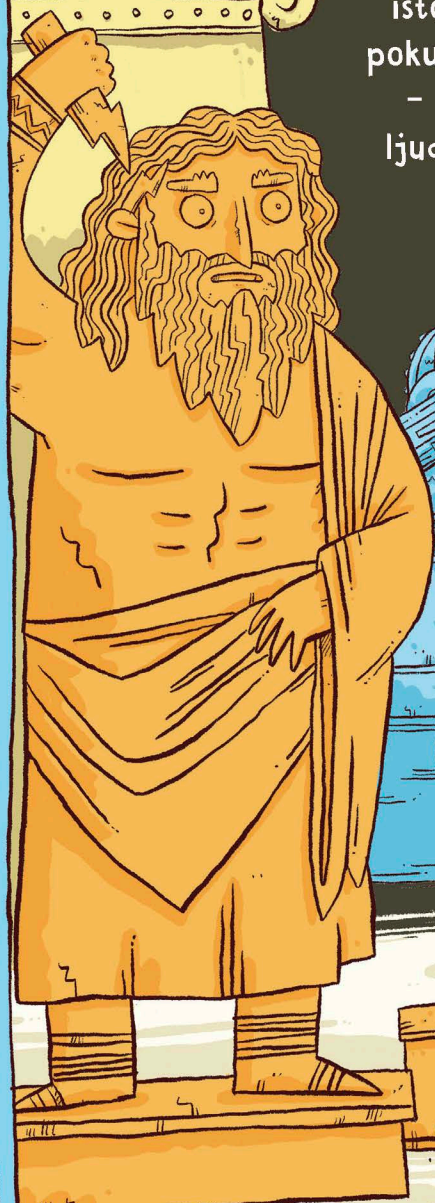
60

ŠTA SU GRČKI MITOVI?

Antička Grčka poznata je po svojim hrabrim ratnicima, velikim umetnicima i mudrim misliocima. Stari Grci su živeli između 2600. godine pre nove ere i 300. godine nove ere u oblasti današnje Grčke. Poput mnogih antičkih civilizacija, i Grci su pričali fantastične priče o dobru i zlu, istoriji i bogovima, svetu u kojem su živeli, pokušavajući da odgovore na brojna pitanja – od smene godišnjih doba do nastanka ljudi. Ove priče o smrtonosnim čudovištima, moćnim bogovima i herojima danas znamo kao grčke mitove.

KO SU BILI STARI GRCI?

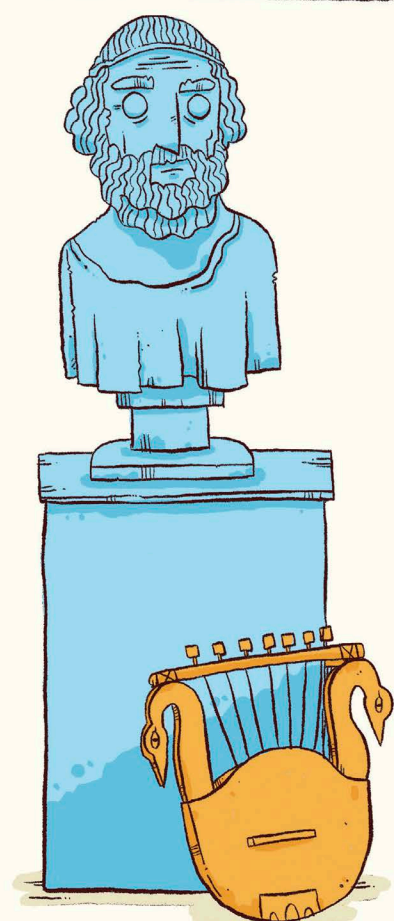
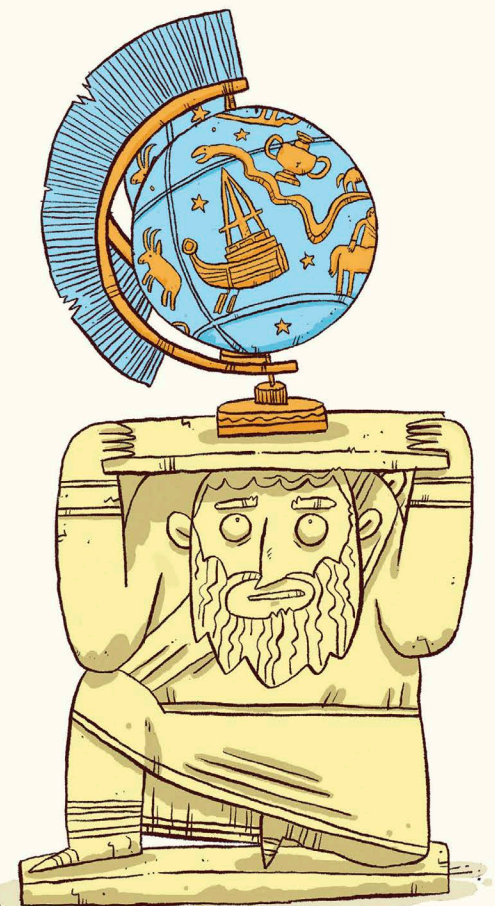
Grčka civilizacija je bila jedna od najrazvijenijih u starom veku. Okruženi morem, Grci su bili dobri pomorci i trgovci, a bogatstvo koje su skupljali koristili su da izgrade divne gradove i džinovske hramove posvećene mnogim bogovima. Grci su poznati i po raznim dostignućima – imali su prvo demokratsko društvo, prva pozorišta i prve olimpijske igre. Čak i danas naša svakodnevica ispunjena je njihovim uticajima.

Stari Grci su bili izvanredne zanatlije i stvorili su zadivljujuće predmete poput jarko obojenih skulptura bogova i boginja. Poznati su i po glinenim vazama i ćupovima koje su oslikavali. Na njima su predstavljali mitove i legende, a sačuvana grnčarija nam govori mnogo o tome kako je život starih Grka izgledao.

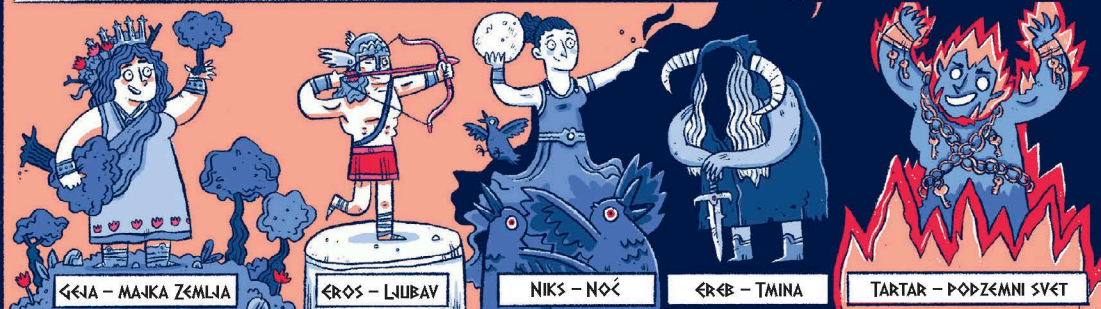
Grčki mitovi su se prenosili s kolena na koleno, kao i dela slavnog pesnika Homera, koji je ispevao epove *Ilijadu* i *Odiseju*. Da bi zapisali svoje legende, epove i istoriju i sačuvali ih za buduće naraštaje, Grci su smislili i svoj alfabet. I dan-danas, vekovima kasnije, čitaoci uživaju u njihovim pričama o hrabrim herojima i neverovatnim podvizima.

POSTANAK SVETA

U svakoj kulturi, pa i u grčkoj, postoji priča o nastanku sveta. Grci su verovali da je svet nastao iz haosa, pa je možda baš zato i mit o tome haotičan.

Pre nastanka sveta, postojao je samo haos iz kojeg su iskoracila prva stvorenja.

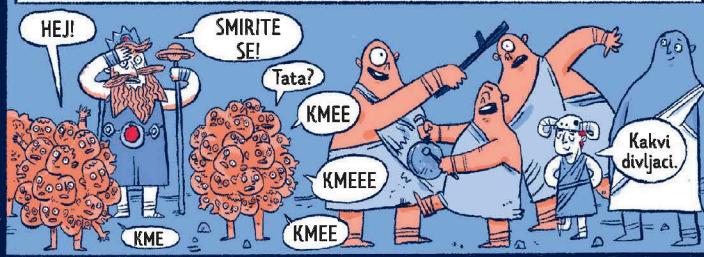
Geja je stvorila drveće, travu i žuboreće potoke. Zaljubila se u Urana - boga zvezda i planeta.

Geja i Uran su imali mnogo neobične dece.

Geja je obožavala svoja mala čudovišta - kako su samo živahna i glavata! Ali Uran se nije slagao s njom - kiklopi i hekatonhejri su ga plašili.

Zato ih je bacio u ognjenu jamu Tartara, podzemnog sveta.

Geja se zaprepastila. Zamolila je svog sina, titana Krona, da se pobrine za njenog surovog muža.

Kron joj je rado pomogao. Jurcao je za Uranom sa kosom u ruci sve dok ga nije uhvatio i oteo mu krunu.

Kron je sa ženom Rejom preuzeo presto. Titanu se baš dopadalo da vlada i brzo se navikao na slavu i bogatstvo.

Ali Kron je počeo da brine. Prema jednom proročanstvu, neko će ga dete zbaciti s vlasti. Baš kao što je on svog oca. I zato je počeo da jede svoje mališane.

Kron je jeo, i jeo, i jeo, sve dok mu se nije pripavalo. Zgrožena njegovim postupkom, Reja je umesto najmlađeg Zeusa Kronu podmetnula kamen.

Kad se Kron bacio na sledeće jelo, Reja je ušuškala Zeusa pod haljinu i pobjegla.

Reja je Zeusa odnela na planinu Ida i sakrila ga u mračnoj, hladnoj pećini.

Mladi bog je rastao i postajao sve snažniji.

Rasla mu je pamet. A rasla je i brada.

Zajedno sa Rejom kovao je plan da svrgne Krona s trona.

Po povratku na planinu Olimp, prerušio se u slugu i poslužio oca čašom vina.

Međutim, vino je bilo otrovno. Kron je smesta povratio Zeusu braću i sestre. Bilo je to jedno od smrdljivijih porodičnih okupljanja.

Kron je grmeo od besa, ali se Zeus naoružao munjama. Okupio je braću i sestre i objavio rat svom ocu. Deset dugih godina zemlja se tresla od borbe među titanima, čudovištima i divovima. A ovu epsku borbu Grci su nazvali Titanomahija.

Nakon duge i iscrpljujuće borbe i bojnog polja punog divova što zapomažu, Zevs je pobedio. Krona su zarobili i poslali u podzemlje.

Nakon bitke, u svetu je zavladao mir. Zevs je nagradio one koji su mu bili verni...

... a kaznio protivnike. Titan Atlas je kažnjen da dovek na ramenima drži nebeski svod.

Bogovi su se vratili u svoj divan dom na planini Olimp. Iz zlatnog grada posmatrali su kako se svet razvija. I samo bi ponekad sišli na zemlju, tek da se malo umešaju u ljudska posla.

UPOZNAJ

Stari Grci su verovali u mnoge boginje i bogove koji su ih čuvali i na njih motrili iz svog dvora na planini Olimp, najvišoj grčkoj planini. Bogovi su se ponašali slično ljudima – zaljubljivali su se, venčavali i često svađali – ali su za razliku od ljudi živeli večno.

ZEVS

Vrhovni bog, bog neba i grmljavine. Kad bi se na nekoga naljutio, gađao bi ga munjama.

HERA

Vrhovna boginja i Zevsova žena, boginja braka i dece. Imala je užasnu narav – jednom kad nije pobedila na takmičenju u lepoti, pomogla je Grcima da unište čitav grad (str. 46).

ATENA

Boginja mudrosti i rata. Atena je uvek pomagala herojima kada se našu u opasnosti. Glavni grad grčke Atina nosi ime po ovoj boginji.

HEFEST

Bog vatre i zanata. Hefest je kovao oružje za bogove i boginje sa Olimpa. Njegova žena je bila ljupka boginja Afrodita.

DEMETRA

Boginja zemljoradnje koja je štitila useve starih Grka kako bi uvek imali hranu na stolu.

ARES

Svirep bog rata, Ares je bio poznat po prekoj naravi i izlivima besa. Često je izazivao nevolje, te ne čudi što ga ostali Olimpijanci nisu voleli.

GRČKE BOGOVE

Stari Grci su verovali da bogovi upravljaju svim aspektima ljudskih života. Da bi ih odobrovoljili, pravili su im velelepne hramove i prinosili žrtve. Na planini Olimp živelo je dvanaest bogova i boginja – hajde da ih upoznamo...

DIONIS

Dionis je bog vinove loze, vina i pozorišta. Vino je bilo veoma važno starim Grcima i često se ispijalo tokom verskih svetkovina.

AFRODITA

Afrodita je bila prelepa boginja ljubavi. Nosila je čarobni zlatni kaiš pomoću kojeg je mogla bilo koga da primora da se u nju zaljubi.

POSEJDON

Zevsov brat i bog mora. Nosio je trozubac i mogao je da upravlja olujama i zemljotresima.

ARTEMIDA

Boginja lova koja je bila vrlo vešta s lukom i strelom. Brinula se o prirodi i štitila je divlje životinje.

APOLON

Apolon je bio Artemidin brat blizanac. Bio je bog svetlosti, muzike i lekarstva. U njegovu čast izgrađen je veliki hram u Delfima.

HERMES

Lakonogi glasnik bogova, Hermes je često putovao sa Olimpa na zemlju, prenosio vesti i poruke između ljudi i bogova.

PANDORINA KUTIJA

U početku je Zemlja bila divno, ali veoma tiho mesto. Jedini zvuci bili su talasi što udaraju u obalu i vetar koji duva kroz krošnje drveća.

Jedina živa bića bila su titani, deca Geje i Urana.

Iz svog doma na Olimpu Zevs je posmatrao Zemlju. Bio je vrlo nezadovoljan. Nešto mu je nedostajalo. Zato je dao zadatak braći Prometeju i Epimeteju da stvore bića koja će naseliti kopno i more.

Da li si siguran da to želiš?

Napravite mi remek-delo!

U svojoj radionici, blizanci titani su pustili mašti na volju i napravili najčudnija bića.

Nazvaću je... MACKA.

Čudaku!

Kad su završili posao i udahnu li život u svoje skulpture, ceo svet su ispunili zvuci tapkanja, grakanja i trupkanja. I bilo je divno.

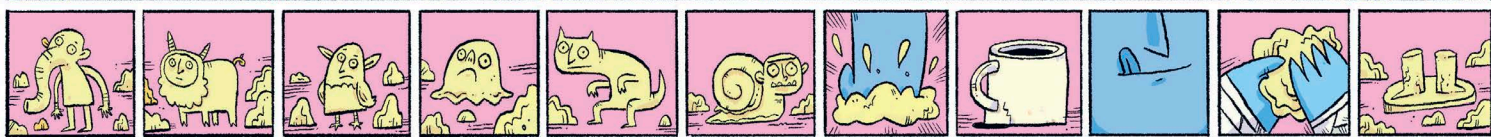
Zevs je bio zadovoljan njihovim radom, ali je imao još jedan zahtev. Hteo je da mu Epimetej i Prometej naprave najlepše, savršeno biće. Koje će, naravno, ličiti na njega.

Hoću da mi napravite prave lepotane!

Umoran sam.

Dok se Prometej odmarao, Epimetej se bacio na posao. Ovo neće biti lako.

Pa da vidimo...

Prometej je ovom remek-delu dao ime čovečanstva.

Zatim je posegao ka suncu, dohvatio jedan plamen i poklonio ga ljudima.

ljaaj, što je vruće!

Sad kad su imali vatru, ljudi su mogli da istražuju, love i kuvaju.

Svaka nam čast!

Sva su bića na Zemlji dugo živela u miru. Sve dok Prometej nije naterao ljude da se našale s bogovima. Svake godine ljudi bi bogovima priređivali ukusnu gozbu da iskažu poštovanje. Ali ove godine Prometej je imao drugačiji plan...

Umesto sočnog ukusnog mesa, ljudi su im poslužili kosti i iznutrice... I bilo je grozno!

Zevs je kipteo od besa. Kvrncnuo je prstima i ugasio svaki plamen vatre na zemlji.

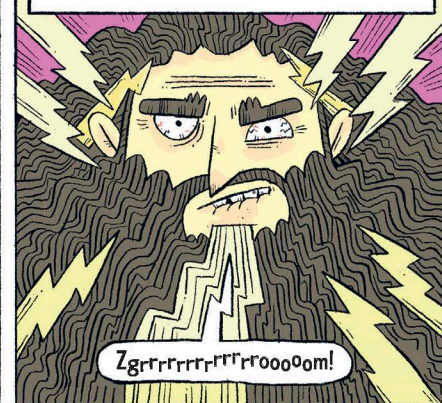
Prometej se rastužio što su ljudi zbog njega bili kažnjeni. Ušunjao se u Zevsove odaje, najtiše što jedan titan ume, i ukrao vatru.

Ljudi su se oduševili. Sad opet mogu da se greju pored vatre i kuvaju ručak. Prometej je učinio dobro delo.

Ali naravno, Zevs je sve saznao.

Ljutit što ga je Prometej izdao, Zevs je titana privezao za ogromnu stenu i bacio ključ.

Na Zevsov poziv, tri snažna orla sjurila su se sa neba i okružila Prometeja.

Zevsova kazna je bila surova. Svakog dana orlovi će ključati Prometejovu jetru, a svake noći će mu porasti nova. Bol nikada nije prestajao.

Epimetej je bio vrlo usamljen bez brata. Šetao je zemljom i jecao.

Zevs je upitao Hefesta, boga vatre i zanata, da mu napravi nešto posebno - prvu ženu!

Želeo je da mu Hefest napravi ženu koja će biti najdivnije i najlepše biće na Zemlji.

Ali Zevs nije odustajao. Želeo je još surovije da kazni Epimeteja i ljude.

PANDORA

